

SENSITIVITI TERHADAP PEMBELAJARAN SILANG BUDAYA DALAM KALANGAN BAKAL GURU PELBAGAI ETNIK DI IPG KAMPUS DARULAMAN: CABARAN DAN HARAPAN

Faizah Binti Ali
amanidahaman@ipda.edu.my

Ipg Kampus Darulaman

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti sensitiviti terhadap pembelajaran silang budaya dalam kalangan bakal guru pelbagai etnik di IPG Kampus Darulaman. Sensitiviti ini dikenal pasti berdasarkan etnik, jantina, kursus atau kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh bakal guru. Melalui sensitiviti ini akan dapat mengenal pasti cabaran yang dihadapi oleh bakal guru semasa berdepan dengan kepelbagaian budaya ini serta harapan yang menjadi matlamat utama kerajaan dalam menangani isu perkauman yang kini semakin meruncing dalam kalangan masyarakat majmuk Malaysia. Kaedah pengumpulan data yang digunakan dalam kajian ini ialah kaedah kuantitatif. Seramai 100 orang bakal guru di IPG Kampus Darulaman terlibat dalam menjawab soal selidik kajian ini. Data kuantitatif dianalisis dengan menggunakan perisian IBM SPSS Statistics 24. Analisis statistik deskriptif digunakan bagi memperoleh tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan bakal guru pelbagai etnik yang terlibat dalam kajian ini berdasarkan min bagi setiap ciri yang dikaji, iaitu etnik, jantina, dan kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh bakal guru. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa dapatan yang pelbagai bagi sensitiviti berdasarkan etnik, jantina dan kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh bakal guru yang terlibat dalam kajian ini. Kajian ini adalah selaras dengan hasrat Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013-2025) yang bertujuan untuk menghasilkan guru yang sensitif terhadap latar belakang murid yang berbeza dan menangani perhubungan kaum dengan kaedah yang positif dan proaktif. Dapatan kajian ini memberi implikasi terhadap ilmu pendidikan dan juga amalan profesional khususnya kepada guru, pentadbir sekolah, KPM, Institusi Pengajian Tinggi (IPT) yang menawarkan kursus perguruan dan Institut Pendidikan Guru (IPG) bagi memainkan peranan dan memikul tanggungjawab tentang keperluan menyediakan bakal guru dan guru supaya mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi selaras dengan realiti kepelbagaian murid di sekolah pada masa kini.

Kata Kunci: *Sensitiviti budaya; interaksi antara budaya; kepelbagaian budaya; pelbagai etnik*

1.0 PENGENALAN

Dengan perubahan landskap dalam persekitaran pendidikan, guru berhadapan dengan peningkatan

kompleksiti dalam pengajaran bagi menyediakan murid dalam dunia globalisasi pada masa kini (He 2013).

Agenda penting pembangunan negara Malaysia adalah untuk menggalak dan mengekalkan integrasi antara etnik dan institusi pendidikan memainkan peranan yang penting dalam usaha ini (Ezhar & Madiha 2015). Kefahaman mengenai budaya etnik lain adalah sangat penting dan kefahaman ini boleh membantu untuk mengekalkan kestabilan dalam masyarakat (Abd Rahim 2010).

Dalam konteks ini, satu cara yang terbaik untuk mencapai kefahaman dan saling hormat-menghormati adalah melalui pendidikan (Abd Rahim et al. 2010). Namun, isu perkauman yang mengancam perpaduan dan keharmonian negara masih berlaku (Rohaty., Salasiah & Elis 2011). Sikap perkauman merupakan cabaran utama untuk membentuk hubungan etnik yang harmoni di negara ini (Abdul Halim 2009). Sikap perkauman juga wujud dalam bidang pendidikan, terutamanya dalam kalangan guru yang menunjukkan sifat perkauman terhadap murid berlainan etnik yang pernah dilaporkan oleh akhbar tempatan. Realiti abad ke-21 memerlukan sekolah memberi respon secara efektif dan sepatutnya kepada kumpulan yang pelbagai etnik dan budaya di sekolah dan keseluruhan komuniti sekolah serta menyediakan murid bagi mewujudkan interaksi yang positif dengan individu yang berbeza budaya (Banks 2008).

2.0 SENSITIVITI KEPELBAGAIAN BUDAYA

Perintis yang penting kepada kompetensi budaya ialah sensitiviti antara budaya (Perry & Southwell 2011; Hammer et al. 2003). Respon yang afektif oleh seseorang individu terhadap perbezaan antara budaya dikenali sebagai sensitiviti antara budaya (Strafton 2003). Menurut Bhawuk dan Brislin (1992), menyatakan bahawa untuk menjadi efektif dalam budaya lain, individu harus berminat terhadap sesuatu budaya tersebut, menjadi cukup sensitif untuk mengenal pasti perbezaan budaya yang wujud, dan sanggup mengubah tingkah laku sebagai indikasi penghormatan kepada individu lain daripada budaya yang berbeza. Gur (2010) menyatakan bahawa guru yang efektif adalah seorang yang sedar, sensitif terhadap realiti pelbagai latar belakang murid dan keperluan di dalam kelas. Sensitiviti antara budaya telah dikonseptualisasi dalam dua bentuk, iaitu:

(1) Sebagai aspek afektif dalam kompetensi komunikasi antara budaya (Chen & Starosta 2000)

(2) perkembangan sebagaimana pengalaman yang subjektif terhadap budaya yang berbeza (Bennett 1993).

Sensitiviti antara budaya dikonseptualisasi sebagai elemen penting terhadap kompetensi budaya (Hammer et al. 2003), di mana peningkatan sensitiviti antara budaya membawa kepada peningkatan kompetensi budaya (Perry & Southwell 2011). Sensitiviti antara budaya merujuk kepada keupayaan untuk mendiskriminasi dan melalui pengalaman yang relevan terhadap perbezaan budaya (Hammer et al. 2003). Sensitiviti antara budaya ditakrifkan sebagai seseorang yang mempunyai keinginan yang aktif untuk memotivasi diri mereka untuk memahami, menghargai dan menerima perbezaan budaya (Chen & Starosta 1998). Individu yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi cenderung untuk mempunyai komunikasi antara budaya yang baik (Matkin & Barbuto 2012). Chen dan Starosta (2000), membahaskan tentang sensitiviti antara budaya perlu untuk dibataskan kepada aspek afektif kompetensi antara budaya untuk menunjukkan perbezaan daripada kesedaran antara budaya, aspek kognitif dan kecekapan antara budaya dan aspek tingkah laku berkenaan kompetensi budaya.

Sensitiviti antara budaya juga ditakrifkan sebagai pengalaman terhadap perbezaan budaya dan pengalaman tersebut bergantung kepada cara seseorang individu membentuk

perbezaan tersebut (Bennett 1993). Takrifan ini adalah berasaskan kepada *Development Model of Intercultural Sensitivity* (DMIS) yang dibina oleh Bennett (1993). DMIS menjelaskan bagaimana seseorang memahami atau melihat perbezaan budaya (Perry & Southwell 2011). Sensitiviti antara budaya juga merujuk kepada keupayaan untuk melihat perbezaan dan membina pengalaman yang relevan terhadap perbezaan antara budaya (Hammer et al. 2003). Menurut Hammer et al.(2003), sensitiviti terhadap kepelbagaian budaya yang tinggi adalah berkaitan dengan potensi yang tinggi untuk penerapan kompetensi budaya. Bennett (2004) telah membina DMIS dengan membahagikan sensitiviti antara budaya kepada enam tahap, iaitu penafian, pertahanan dan pengurangan yang tergolong dalam peringkat etnosentrisme, manakala penerimaan, penyesuaian dan pengintegrasian adalah tergolong dalam peringkat etnorelativisme.

Etnosentrisme merujuk kepada padangan atau sikap yang percaya bahawa budaya etnik sendiri lebih unggul daripada budaya etnik lain (Hammer et al. 2003). Etnorelativisme pula merujuk kepada padangan atau sikap yang percaya bahawa budaya etnik sendiri tidak semestinya unggul atau mutlak, tetapi berbeza antara individu atau budaya (Hammer et al. 2003).

Berdasarkan kepada DMIS, individu yang sensitif terhadap perbezaan budaya mempunyai orientasi etnorelatif, sementara individu yang kurang sensitif adalah etnosentrik (Perry & Southwell 2011). Model Bennett merangkumi 6 peringkat pergerakan daripada penafian kepada penerimaan terhadap perbezaan budaya di mana setiap peringkat bergerak kepada tahap yang lebih mendalam berkenaan sensitiviti budaya. DMIS adalah berasaskan kepada kepercayaan bahawa pengalaman seseorang atau kefahaman terhadap perbezaan budaya menjadi lebih kompleks seterusnya potensi seseorang terhadap kompetensi budaya adalah meningkat (Hammer et al. 2003).

Berdasarkan tinjauan literatur yang dijalankan, program pendidikan guru kurang memberi cabaran terhadap perspektif peribadi bakal guru dengan pengalaman persekitaran yang berbeza berbanding latar belakang mereka (Tarc 2013). Pendedahan kepada kepelbagaian budaya amat terhad jika program pendidikan guru mengurung pengalaman dalam sempadan institusi dan konteks budaya bakal guru. Kajian-kajian lepas menunjukkan dengan jelas kepentingan pendedahan kepada persekitaran yang pelbagai budaya dalam program pendidikan guru (Rodriguez 2011; Trilokekar & Kukar 2011).

Berdasarkan kepada kepentingan pendedahan kepada persekitaran yang pelbagai budaya, maka kajian yang dijalankan ini hanya melibatkan IPG Kampus Darulaman yang terdiri daripada siswa pendidik pelbagai etnik yang menyediakan pendedahan kepada persekitaran yang kaya dengan kepelbagaian etnik dan budaya. Kajian mengenai sensitiviti kepelbagaian budaya ini telah banyak dijalankan di luar negara yang melibatkan bidang pendidikan, penjagaan kesihatan, kesihatan mental, perniagaan dan kerja sosial. Namun, kajian sensitiviti kepelbagaian budaya dalam bidang pendidikan di Malaysia kurang dijadikan fokus utama kajian oleh para pengkaji. Oleh demikian, kajian ini memfokuskan kepada sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan bakal guru pelbagai etnik di IPG. Melalui kajian ini, kita dapat mengetahui sama ada bakal guru di IPG mempunyai sensitiviti terhadap pembelajaran silang budaya ataupun tidak.

3.0 TUJUAN KAJIAN

Kajian sensitiviti terhadap pembelajaran silang budaya ini dijalankan bagi mengenal pasti tahap sensitiviti terhadap pembelajaran silang budaya dalam kalangan bakal guru pelbagai etnik di IPG. Sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru dikenal pasti berdasarkan etnik,

jantina, yang pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru.

4.0 METODOLOGI

Kaedah kuantitatif digunakan oleh pengkaji kerana kajian ini melibatkan bilangan sampel yang ramai. Kaedah ini sesuai digunakan kerana kebolehpercayaan yang tinggi sedangkan kosnya rendah (Gay et al. 2009). Menurut Gay et al. (2009), pengumpulan data melalui soal selidik mengambil masa yang singkat, dan membolehkan proses pengumpulan data yang melibatkan jumlah sampel yang besar. Berdasarkan kaedah kuantitatif yang digunakan soal selidik ini di edar kepada bakal guru di IPG Kampus Darulaman . Semua bakal guru yang terlibat dalam kajian ini dikehendaki menjawab soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru. Pengkaji memberi masa selama dua minggu dan mengumpul semula semua soal selidik yang telah diedarkan sebelum ini. Kajian ini melibatkan seramai 100 orang bakal guru mengikuti kursus di IPG Kampus Darulaman daripada pelbagai etnik terlibat dalam menjawab soal selidik kajian ini. Untuk menjalankan kajian ini, kaedah pensampelan secara rawak diaplikasi bagi menentukan bilangan sampel yang terlibat dalam kajian ini.

Kaedah pensampelan secara rawak digunakan dalam memilih sampel kajian ini supaya dapat memberi maklumat dalam kajian yang dijalankan (Merriem 1998). Sebab utama pengkaji menggunakan teknik pensampelan adalah supaya sampel yang dipilih dapat memberi maklumat berkenaan fenomena yang dikaji (Benard 2000), iaitu berkenaan dengan sensitiviti terhadap pembela budaya dalam kalangan bakal guru pelbagai etnik.

5.0 INSTRUMEN KAJIAN

Pengkaji mengadaptasi soal selidik oleh Chen dan Starosta (2000), iaitu *Intercultural Sensitivity Scale* dalam penyediaan soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya. Pengkaji turut mengadaptasi soal selidik *Inventory of Cross-Cultural Sensitivity* oleh Cushner (2006) dalam penyediaan soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya.

Kajian rintis telah dijalankan ke atas soal selidik ini dalam kalangan bakal guru di IPG Kampus Darulaman. Seramai 100 orang guru terlibat dalam kajian rintis ini. Tujuan kajian rintis adalah untuk mengukur kesahan dan kebolehpercayaan soal selidik yang dikemukakan.

Model yang dipilih untuk menjalankan analisis kebolehpercayaan bagi soal selidik kajian rintis ini ialah Cronbach Alpha. Pemilihan model ini adalah relevan kerana dapat menganalisis koefisien kebolehpercayaan. Analisis dapatan kajian ini menggunakan IBM SPSS Statistics 24. Kebolehpercayaan item untuk mengukur sesuatu konstruk ditunjukkan oleh nilai Cronbach Alpha 0 hingga 1.0. Semakin besar nilai pekali sesuatu item, semakin tinggi darjah kebolehpercayaan item berkenaan. Keputusan ujian pekali kebolehpercayaan terhadap item soal selidik sensitiviti terhadap pembelajaran silang budaya ini 0.79. Nilai alpha yang melebihi 0.70 melambangkan soal selidik mempunyai kebolehpercayaan dalaman yang baik (Devellis 2011).

6.0 ANALISIS DATA

Data kajian ini dianalisis dengan menggunakan IBM SPSS Statistics 24. Statistik deskriptif digunakan untuk mengkaji tahap sensitiviti terhadap pembelajaran silang budaya dalam kalangan bakal guru berdasarkan setiap ciri guru yang terlibat iaitu etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang kursus dan kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh bakal guru.

Penentuan tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik yang terlibat dalam kajian ini adalah berdasarkan kepada min tertinggi bagi setiap kategori guru yang dikaji, iaitu etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang kursus dan kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru.

7.0 DAPATAN KAJIAN

Berdasarkan Jadual 1, bakal guru daripada kumpulan etnik India ($M = 2.94$, $SD = .32$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru daripada kumpulan etnik Melayu ($M = 2.91$, $SD = .28$) dan guru daripada kumpulan etnik Cina ($M = 2.83$, $SD = .30$).

Jadual 1. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan etnik

Latar Belakang Etnik	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai
Melayu	2.91	2.91	2.27	3.64	.28
Cina	2.83	2.82	1.55	3.64	.30
India	2.94	2.91	3.73	3.73	.32

Berdasarkan Jadual 2, bakal guru Perempuan ($M = 2.90$, $SD = .30$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan bakal guru Lelaki ($M = 2.85$, $SD = .27$).

Jadual 2. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan jantina

Jantina	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai
Lelaki	2.85	2.91	2.09	3.64	.27
Perempuan	2.90	2.91	1.55	3.73	.30

Berdasarkan Jadual 3 bakal guru yang mengambil kursus bidang Sejarah ($M = 2.89$, $SD = .33$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru yang mengambil kursus bidang lain iaitu bidang Sains ($M = 2.88$, $SD = .28$), Pendidikan Islam ($M = 2.87$, $SD = .27$), Bimbingan dan Kaunseling ($M = 2.86$, $SD = .25$) dan Bahasa Melayu ($M = 2.85$, $SD = .24$).

Jadual 3. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan bidang kursus

Bidang Kursus	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai
Sejarah	2.89	2.91	2.00	3.73	.33
Sains	2.88	2.91	1.55	3.64	.28
Pendidikan Islam	2.87	2.90	1.50	3.56	.27
Bimbingan dan Kaunseling	2.86	2.89	1.45	3.55	.25
Bahasa Melayu	2.85	2.80	1.44	3.50	.24

Berdasarkan Jadual 4, bakal guru yang pernah mengikuti Kursus atau Latihan Kepelbagaian Budaya ($M = 2.91$, $SD = .32$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya

yang lebih tinggi berbanding bakal guru yang tidak pernah mengikuti Kursus atau Latihan Kepelbagaian Budaya ($M = 2.88, SD = .28$).

Jadual 4 Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh bakal guru

Pernah Mengikuti kursus Kepelbagaian budaya	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai
Ya	2.91	2.91	2.09	3.73	.32
Tidak	2.88	2.91	1.55	3.73	.28

Implikasi Kajian

Kajian ini adalah selaras dengan hasrat KPM dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013-2025) yang bertujuan untuk menghasilkan guru yang sensitif terhadap latar belakang murid yang berbeza dan menangani perhubungan kaum dengan kaedah yang positif dan proaktif. Dapatan kajian ini memberi implikasi praktikal khususnya kepada bakal guru tentang keperluan untuk menyediakan diri mereka agar menjadi seorang guru yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi. Tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi dalam kalangan guru akan memastikan proses pengajaran dan pembelajaran berlangsung dengan efektif tanpa mengambil kira perbezaan latar belakang murid yang pelbagai etnik dan budaya. Sokongan daripada pentadbir sekolah seperti melaksanakan program yang dapat meningkatkan sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pada peringkat sekolah dapat membantu dalam menyemai amalan dan meningkatkan sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru.

KPM perlu meneliti aspek-aspek yang perlu diberi perhatian bagi meningkatkan tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru, sama ada bagi guru di sekolah kebangsaan atau di sekolah menengah kebangsaan. KPM juga perlu merangka program dan kursus yang bersesuaian dalam usaha menyediakan guru supaya mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi. IPT yang menawarkan kursus pendidikan dan Institut Pendidikan Guru perlu menjalankan penilaian terhadap program pendidikan guru yang sedia ada bagi mengemas kini serta menambah baik program pendidikan guru yang ditawarkan supaya dapat melahirkan generasi pendidik yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi. Program perguruan haruslah didedahkan dengan suasana sebenar berkenaan kepelbagaian budaya murid dan bukan hanya berdasarkan teori semata-mata.

8.0 CADANGAN KAJIAN LANJUTAN

Kajian ini telah memberi fokus kepada bakal guru-guru pelbagai etnik di IPG Kampus Darulaman. Kajian masa hadapan perlu melibatkan bakal guru di IPGK yang terdiri daripada pelbagai etnik di seluruh Malaysia. Kajian sensitiviti kepelbagaian budaya ini menggunakan soal selidik yang diadaptasi daripada beberapa kajian yang berkaitan yang telah dijalankan di luar negara. Kajian lanjutan perlu membina soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih bersesuaian dengan konteks Malaysia. Dalam kajian ini, proses pengumpulan data hanya melibatkan soal selidik bakal guru.

Kajian masa hadapan haruslah menambah kaedah pengumpulan data seperti kaedah temu bual. Kaedah pemerhatian dan eksperimen juga boleh dijalankan supaya pengkaji dapat mengawal beberapa faktor luaran yang boleh mempengaruhi dapatan kajian. Kajian lanjutan

perlu meneliti aspek lain yang tidak dikaji dalam kajian ini seperti aspek-aspek yang terkandung di dalam sensitiviti kepelbagaian budaya. Kajian lanjutan juga perlu melibatkan pemboleh ubah moderasi dan mediator selain pemboleh ubah tidak bersandar dan bersandar.

9.0 KESIMPULAN

Kajian sensitiviti kepelbagaian budaya ini dijalankan di IPG Kampus Darulaman yang menyediakan bakal guru yang satu ketika nanti akan di tempatkan di sekolah yang mempunyai murid pelbagai etnik . Oleh itu sudah pasti sensitiviti kepelbagaian budaya ini mereka dapat mempelajari , merasai, dan meraikan kepelbagaian budaya yang wujud dalam kalangan murid. Persekitaran IPGK yang pelbagai etnik ini juga menyediakan ruang dan peluang kepada bakal guru untuk mempunyai dan mempraktikkan sensitiviti kepelbagaian budaya. Kajian ini juga telah menghuraikan dengan jelas sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan bakal guru berdasarkan etnik, jantina, , bidang kursus, kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh bakal guru. Secara keseluruhan, berdasarkan tinjauan bacaan yang dilakukan guru haruslah mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi bagi memastikan proses pengajaran dan pembelajaran berjalan dengan lancar selaras dengan realiti kepelbagaian latar belakang murid yang pelbagai etnik dan budaya.

10.0 RUJUKAN

- Abdul Rahim Hamdan, Mohd Najib Ghafar & Anis Ayuni. 2010. Fostering inter group contacts among multiracial students In Utm. Proceedings International Conference on Learner Diversity, ICELD 2010. Oktober 19-20, Bangi:UKM.
- Abdul Rahim Ramli. 2009. Hubungan Kaum di Malaysia:Sejarah dan Asas Perpaduan. Selangor: Pusat Penerbitan Universiti UiTM. Doctoral Dissertation. George Washington University.
- Banks, J.A. 2008. Diversity, Group Identity and Citizenship Education. Needham.
- Bennett, M.J. 1993. Towards ethnorelativisme: A developmental Model of Intercultural sensitivity. In Education for the Intercultural Experience edited by Paige, M.R. Yarmouth: Intercultural Press.
- Bernard, H.R. 2000. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approach. Thousand Oaks: Sage Publication.
- Bhawuk, D.P.S. & Brislin, R. 1992. The measurement of intercultural sensitivity using the concepts of individualism and collectivism. International Journal of Intercultural Relation 16(4): 413-436.
- Chen, G.M. & Starosta, W.J. 1998. Foundations of Intercultural Communication. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Chen, G.M. & Starosta, W.J. 2000. The development and validation of the intercultural sensitivity scale. Paper presented at the Annual Meeting of the National Communication Association, Seattle, WA.
- Cushner, K., McClelland, A. & Stafford, P. 2006. Human Diversity in Education: An Integrative Approach. (5th ed.). Boston: MCGraw-Hill.
- .Ezhar Tamam & Madiha Hashmi. 2015. Predicting interethnic bridging social capital in youth ethnic-diversity engagement: the role of interethnic interaction and intercultural sensitivity, International Journal of Adolescence and Youth DOI: 10.1080/02673843.2015.1024697.
- Gay, L.R., Mills, G.E. & Airasian, P. 2009. Educational Research- Competence for Analysis and Application. (9th ed.). New Jersey: Pearson.

- Gur, C. 2010. Cultural competence in high school. *ResearchJournal of International Studies* 16: 64-72.
- Hammer, M.R. & Bennett, M.J. 2001. *The Intercultural Development Inventory (IDI) Manual*. Portland, OR: Intercultural Communication Institute.
- Hammer, M.R., Bennett, M.J. & Wiseman, R. 2003. Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations* 27: 421-443.
- Matkin, G.S. & Barbuto, J.E. 2012. Demographic similarity/difference, intercultural sensitivity, and leader-member exchange: A multilevel analysis. *Journal of Leadership & Organizational Studies* 19: 294-302.
- Perry, L.B. & Southwell, L. 2011. Developing intercultural understanding and skills: Models and approaches. *Intercultural Education* 22(6): 453-466.
- Rohaty Mohd. Majzub, Salasiah Hashim & Elis Johannes, H.S. 2011. Cultural awareness among preschool teachers in Selangor, Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 15: 1573-1579.
- Tarc, P. 2013. *International Education in Global Times. Engaging the Pedagogic*. New York: Peter Lang.
- Yasmin Ahmad. 2014. *Sensitiviti dan kompetensi kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik di Malaysia*. Tesis PhD. USM.
- Yasmin Ahmad dan Najeemah Mohd Yusof 2016. *Sensitiviti Kepelbagaian Budaya Dalam Kalangan Guru Pelbagai Etnik di sekolah Menengah Kebangsaan di Malaysia*. *Jurnal Pendidikan Malaysia* 41(1)(2016): 71-78